

การศึกษาเปรียบเทียบความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย

A Comparative study of Deep-Structure Ambiguity in Mandarin Chinese and Thai

ฉินชา โชควิญญู

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย โดยนำเอาหลักไวยากรณ์ส่วนประชิด (Immediate constituent grammars) ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ (Overt grammatical relations) และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝง (Covert grammatical relations) มาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและอธิบาย โดยเน้นเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะที่คล้ายคลึงกันของความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึก ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่ามี ความคล้ายคลึงกัน 10 ลักษณะ คือ 1) แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領有 lǐngyǒu) หรือแบบขยาย / บอกลักษณะ (修飾 xiūshì / 性質 xìngzhì) 2) แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領有 lǐngyǒu) หรือ Appositive (同位 tóng wèi) 3) แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領屬 lǐngshǔ) หรือ เป้าหมาย (對象 duì xiàng) 4) แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領屬 lǐngshǔ) เป็นผู้สร้าง (創造 chuàngzào) หรือ เกี่ยวข้อง (關涉 guānshè) 5) แบบผู้กระทำ (施事 shīshì) หรือ ผู้ถูกกระทำ (受事 shòushì) 6) แบบผู้ถูกกระทำ (受事 shòushì) หรือผู้รับประโยชน์ (與事 yǔshì) 7) แบบเป้าหมาย (對象 duìxiàng) หรือเครื่องมือ (工具 gōngjù) 8) แบบผลลัพธ์ (結果 jiéguǒ) หรือเครื่องมือ (工具 gōngjù) 9) แบบบอกระดับ (程度 chéngdù) หรือ ผลลัพธ์ (結果 jiéguǒ) 10) แบบวิธีการ (方式 fāngshì) หรือเนื้อหา (內容 nèiróng)

คำสำคัญ : ความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึก, การศึกษาเปรียบเทียบ, ความคล้ายคลึงกัน

Abstract

The purpose of this study is to compare the deep-structure ambiguities in Mandarin Chinese and Thai language. The researcher focused on their similarities of covert grammatical relations and meaning approached by Immediate constituent grammars, Overt grammatical relations and Covert grammatical relations methods

to analyze and prove how similar they are. The study shows that the deep-structure ambiguities in Mandarin Chinese and Thai language can be divided into 10 types.

Key Words : Deep-structure Ambiguity, A Comparative Study, Similarities

1. บทนำ

ความกำกวมเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถพบได้ในทุกภาษา ในบางครั้งที่ใช้ภาษาขาดความระมัดระวังในการสื่อสารหรือการที่มนุษย์มักนำภาษาซึ่งมีรูปแบบจำกัดมาใช้ในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิดที่สลับซับซ้อนไม่สิ้นสุดของตนเอง ก็อาจทำให้เกิดความกำกวมขึ้นได้ ดังนั้น ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม เมื่อรูปแบบภาษาหนึ่งสามารถใช้ถ่ายทอดความคิดออกมาได้มากกว่าหนึ่งความคิดหรือสื่อความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมาย เมื่อนั้นรูปแบบภาษานั้นก็อาจจะเกิดเป็นความกำกวมขึ้นได้ (吴英才、李裕德, 1997: 3)

ในทางภาษาศาสตร์ ความกำกวมนั้นมีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง แต่ความกำกวมที่นักภาษาศาสตร์ให้ความสนใจมากที่สุดคือ ความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ (Grammatical ambiguity) เนื่องจากความกำกวมประเภทนี้ไม่ได้เกิดจากความหมายของคำใดคำหนึ่งในประโยค แต่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของกลุ่มคำ ผลของการเรียงลำดับคำในประโยค หรือการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกันของคำใดคำหนึ่งหรือหน่วยใดหน่วยหนึ่งในประโยค แล้วทำให้ประโยคมีความหมายหลายนัย (ประสิทธิ์ กาพย์กลอน 2543:23)

ความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึก (หรืออาจเรียกว่าความกำกวมทางความสัมพันธ์ทางความหมาย) ก็เป็นความกำกวมทางไวยากรณ์ประเภทหนึ่งที่นักภาษาศาสตร์ให้ความสนใจกันมาก ความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกนั้น เป็นความกำกวมที่เมื่อทำการวิเคราะห์ด้วยการแบ่งส่วนประชิดและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์หรือชั้นผิว (Overt grammatical relations) แล้วจะพบว่ามีการแบ่งส่วนประชิดและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ในชั้นผิวเหมือนกัน กล่าวคือไม่สามารถแยกแยะให้เห็นความหมายที่ทับซ้อนกันอยู่ได้ด้วยวิธีการดังกล่าว เนื่องจากความกำกวมทางไวยากรณ์ประเภทนี้ เป็นความกำกวมที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางโครงสร้างไวยากรณ์ที่ลึกลงไปกว่าความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ในชั้นผิว จึงต้องวิเคราะห์ด้วยการพิจารณาจากความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝงหรือความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำหรือกลุ่มคำที่มาประกอบกัน (朱德熙, 1980: 84) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

เนื่องจากภาษาจีนและภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด อีกทั้งยังมีลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น การเรียงลำดับคำในประโยค การใช้คำลักษณนาม เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบปรากฏการณ์ทางภาษาเกี่ยวกับความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางและภาษาไทย โดยการนำเอาหลักไวยากรณ์ส่วนประชิด (Immediate constituent grammars) ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ (Overt grammatical relations) และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝง (Covert

grammatical relations) มาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและอธิบาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันของความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางและภาษาไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาลักษณะความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางและภาษาไทย

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันของ ความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางและภาษาไทย

3. ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางและภาษาไทยปัจจุบันซึ่งใช้ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญ ไม่รวมถึงภาษาจีนกลางและภาษาไทยที่ใช้ในงานประเภทต่างๆ ในสมัยโบราณ

4. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

4.1 ความหมายของคำว่า 歧義 qíyì และ “ความกำกวม”

歧義 ตรงกับคำในภาษาไทยคือ “ความกำกวม” และภาษาอังกฤษคือ ambiguity เป็นปรากฏการณ์ที่สามารถพบได้ในทุกภาษา ลักษณะสำคัญของความกำกวม คือ มีรูปเหมือน (พ้องรูป)¹ และมีความหมายหลายนัย 吳英才, 李裕德 (1997: 1) และ 徐仲華 (1979: 339) กล่าวว่า “รูปแบบภาษาหนึ่งๆ บางครั้งมีความหมาย 2 ความหมายหรือมากกว่า 2 ความหมายขึ้นไป สามารถเข้าใจหรือตีความได้ 2 แบบหรือมากกว่า 2 แบบขึ้นไป นั่นก็คือความกำกวม” อย่างไรก็ตาม Crystal (1985:15) และ Lyons (1981:203) (อ้างถึงในประสิทธิ์ กายักษ์กลอน 2543:12) อธิบายว่า ความกำกวมเป็นข้อความที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งอย่าง แต่สามารถบอกได้ว่ามีกี่ความหมาย ซึ่งทำให้ความกำกวมต่างจากความคลุมเครือ (模糊, Vagueness) ซึ่งมีความหมายหลายนัยเช่นกัน แต่มีความหมายไม่แน่นอน ไม่สามารถระบุชัดเจนลงไปได้ว่ามีกี่ความหมาย

4.2 ความกำกวมทางไวยากรณ์

ความกำกวมทางไวยากรณ์ อาจเรียกว่า ความกำกวมทางวากยสัมพันธ์ (句法歧義 Jùfǎ Qíyì) หรือความกำกวมทางโครงสร้าง (結構歧義 Jiégòu Qíyì) (吳鳳娟 Wú Fèngjuān,

¹ ในภาษาจีนเรียกว่า 同形 ซึ่งการมีรูปเหมือนหรือพ้องรูปเป็นลักษณะสำคัญของ 歧義 หากรูปไม่เหมือน ก็ไม่อาจเรียกว่า 歧義 (邵敬敏《歧義——語法研究的突破口》ใน《語法研究入門》, 1999 : 362 - 363)

2004) คือความกำกวมที่วลีหรือประโยคไม่ได้มีเพียงความหมายเดียว เป็นความกำกวมซึ่งเกิดจาก โครงสร้างมีรูปเหมือนแต่ความหมายต่างกัน (同形異義 Tongxíng Yìyì)

邢福義 Xíng Fúyì, 汪國勝 Wāng Guóshèng (《現代漢語》2003: 313-315) แบ่งความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การแบ่งส่วนประชิดของโครงสร้างต่างกัน ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างไวยากรณ์เหมือนกัน
เช่น

五個	醫學院的	學生	
┌ 偏 (定) ─┘	┌ 正 (中) ─┘		
	┌ 偏 (定) ─┘	┌ 正 (中) ─┘	นักเรียนคณะแพทยศาสตร์

五個	醫學院的	學生	
	┌ 偏 (定) ─┘	┌ 正 (中) ─┘	
	┌ 偏 (定) ─┘	┌ 正 (中) ─┘	นักเรียนจากคณะแพทยศาสตร์

2. การแบ่งส่วนประชิดของโครงสร้างต่างกัน ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างไวยากรณ์ต่างกัน เช่น

沒有	做	不好的	事情	
┌ 述 ─┘		┌ 賓 ─┘		
	┌ 偏 (定) ─┘	┌ 正 (中) ─┘		
	┌ 述 ─┘	┌ 補 ─┘		ไม่มีเรื่องที่ทำไม่ได้ หรือก็คือทำได้ทุกอย่าง

沒有	做	不	好的	事情
┌ 述 ─┘		┌ 正 (中) ─┘		┌ 賓 ─┘
	┌ 偏 (狀) ─┘	┌ 正 (中) ─┘		┌ 偏 (定) ─┘
		┌ 偏 (狀) ─┘		┌ 正 (中) ─┘
				┌ 正 (中) ─┘

ไม่ได้ทำเรื่องที่ไม่ดี

3. การแบ่งส่วนประชิดของโครงสร้างเหมือนกัน ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างต่างกัน เช่น

出租	汽車		出租	汽車
┌ 述 ─┘	┌ 賓 ─┘		┌ 偏 (定) ─┘	┌ 正 (中) ─┘
		┌ 述 ─┘		┌ 賓 ─┘

ให้เช่า รถที่ให้เช่า

4. การแบ่งส่วนประชิดของโครงสร้างเหมือนกัน ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างไวยากรณ์เหมือนกัน เช่น

反對的	是	少數	人	
┌ 主 ─┘		┌ 謂 ─┘		
		┌ 述 ─┘	┌ 賓 ─┘	
			┌ 偏 (定) ─┘	┌ 正 (中) ─┘

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถแบ่งส่วนประชิด และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ได้เพียงแบบเดียว แต่มีความสัมพันธ์ทางความหมายสองแบบ คือ 反對的 fǎnduìde อาจเป็นผู้กระทำ หมายความว่า เป็นผู้มีความเห็นขัดแย้ง หรือ 反對的 fǎnduìde อาจเป็นผู้ถูกกระทำ หมายความว่า เป็นผู้ถูกต่อต้าน

ส่วน 黎昌友 Lǐ Chāngyǒu (《漢語歧義類型及其消除》2004) แบ่งความกำกวมที่เกิดจากไวยากรณ์ตามชนิดของความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ โดยแบ่งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ออกเป็น

1) ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ (顯性語法關係 Xiǎnxìng Yǔfǎ Guānxi) หรือความสัมพันธ์ทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นผิว (表層語法結構關係 Biǎocéng Yǔfǎ Jiégòu Guānxi) เช่น ความสัมพันธ์แบบประธาน-ภาคแสดง กริยา-กรรม ส่วนหลัก-ส่วนขยาย เป็นต้น

2) ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝง (隱性語法關係 Yǐnxìng Yǔfǎ Guānxi) หรือความสัมพันธ์ทางโครงสร้างความหมายชั้นลึก (深層語義結構關係 Shēn céng Yǔyì Jiégòu Guānxi) เช่น ความสัมพันธ์แบบผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ เครื่องมือ เป็นต้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ในลักษณะที่ 4 ตามแนวคิดของ 邢福義 Xíng Fúyì, 汪國勝 Wāng Guóshèng ซึ่งตรงกับความกำกวมในลักษณะที่ 2 ตามแนวความคิดของ 黎昌友 Lǐ Chāngyǒu โดยนำเอาหลักไวยากรณ์ส่วนประชิด (Immediate constituent grammars) ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ (Overt grammatical relations) หรือที่ 邢福義 Xíng Fúyì, 汪國勝 Wāng Guóshèng เรียกว่าความสัมพันธ์ทางโครงสร้างไวยากรณ์ และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝง (Covert grammatical relations) หรือ 邢福義 Xíng Fúyì, 汪國勝 Wāng Guóshèng เรียกว่าความสัมพันธ์ทางความหมาย มาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและอธิบาย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการค้นคว้าผ่านเอกสาร (documentary study) โดยข้อมูลที่รวบรวมได้ ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับความกำกวมในภาษาจีนและภาษาไทยจากหนังสือ

และวารสารทางวิชาการ ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ ตัวอย่างประโยคที่มีความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ในภาษาจีนและภาษาไทยที่ปรากฏในหนังสืออ้างอิง

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเอาหลักไวยากรณ์ส่วนประชิด (Immediate constituent grammars) และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ (Overt grammatical relations) มาใช้วิเคราะห์วลีและประโยคที่มีความกำกวมในภาษาจีนกลางและภาษาไทย เพื่อจำแนกระหว่างวลีและประโยคที่มีความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นผิวกับความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึก จากนั้นนำวลีหรือประโยคที่มีความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝง (Covert grammatical relations) เพื่อจำแนกความหมายและเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันระหว่างความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย

6. ผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาโดยใช้หลักการวิเคราะห์ส่วนประชิดและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ของส่วนประชิดแล้วจะพบว่า วลีหรือประโยคที่มีความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกจะมีการแบ่งส่วนประชิดและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ระหว่างส่วนประชิดเหมือนกัน แต่ในโครงสร้างเชิงลึกกลับมีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝงต่างกัน หรือที่นักวิชาการบางคนนิยมเรียกความกำกวมในลักษณะนี้ว่า “ความกำกวมทางโครงสร้างความหมาย” เราจึงไม่สามารถแยกแยะความหมายโดยอาศัยเพียงการวิเคราะห์ส่วนประชิดหรือความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ระหว่างส่วนประชิดในชั้นผิว แต่จะต้องพิจารณาจากความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำหรือกลุ่มคำที่มาประกอบกัน

1) 雞不吃了 (趙元任) (黃國營, 1985: 82)

Jī bù chīle.

ก) ไก่ไม่กิน (อาหาร) แล้ว

ข) (คน) ไม่กินไก่แล้ว

ประโยคในตัวอย่าง 1) เป็นประโยคที่มีความกำกวม สามารถตีความได้สองความหมาย แต่หากเราวิเคราะห์โดยการแบ่งส่วนประชิดและพิจารณาความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ของส่วนประชิดในความหมาย ก) และ ข) จะพบว่ามีลักษณะเหมือนกัน ดังนี้

ก) 雞 不吃了

┌主┐ ┌謂┐

ไก่ไม่กินแล้ว

ข) 雞 不吃了

┌主┐ ┌謂┐

ไก่ไม่กินแล้ว

จะเห็นได้ว่าการแบ่งส่วนประชิดและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ในตัวอย่าง 1ก) และ 1ข) มีลักษณะเหมือนกันคือ มี 雞 jī เป็นประธาน และ 不吃了 búchīle เป็นภาคแสดง สาเหตุที่ทำให้

ตัวอย่าง 1) มีความกำกวมนั้นเนื่องมาจาก ความแตกต่างของความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝงหรือความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำนาม 雞 jī กับกริยา 吃 chī ในตัวอย่าง 1) ความหมาย ก) คำนาม 雞 jī เป็นผู้กระทำกริยา 吃 chī คือเป็นผู้กิน ในขณะที่ความหมาย ข) คำนาม 雞 jī เป็นผู้ถูกกระทำ คือเป็นผู้ถูกกิน เราจึงกล่าวได้ว่า ตัวอย่าง 1) มีความกำกวมเนื่องจากมีความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำหรือกลุ่มคำที่มาประกอบกันที่ต่างกัน ถือเป็นแบบผู้กระทำกับผู้ถูกกระทำ

ความกำกวมประเภทนี้สามารถพบได้ทั้งในภาษาจีนกลางและภาษาไทย โดยสามารถแบ่งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝงหรือความสัมพันธ์ทางโครงสร้างความหมายเป็นแบบต่างๆ ได้ 10 ลักษณะ ดังนี้

6.1 แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領有 lǐngyǒu) หรือแบบขยาย / บอกลักษณะ (修飾 xiūshì / 性質 xìngzhì)

2) 會上，家長的作風不好。 (吳英才，李裕德，1997: 50)

Huìshàng, jiāzhǎng de zuòfēng bùhǎo.

ก) ทำที่ของผู้ปกครอง (แสดงความเป็นเจ้าของ)

ข) ทำที่แบบผู้ปกครอง (ขยายความบอกลักษณะ)

ในความหมาย ก) 家長 jiāzhǎng (ผู้ปกครอง หัวหน้าครอบครัว) กับ 作風 zuòfēng (ทำที่) มีความหมายว่า ทำที่ที่ผู้ปกครองแสดงออกมานั้นไม่ดี ส่วนในความหมาย ข) มีความหมายว่า ทำที่แบบผู้ปกครองหรือหัวหน้าครอบครัว ซึ่งหมายถึงทำที่ในลักษณะวางอำนาจ ควบคุม ออกคำสั่ง หรือตั้งเงื่อนไขให้ผู้อื่นเคารพปฏิบัติตาม

ตัวอย่างความกำกวมในภาษาจีนข้างต้น สามารถเทียบเคียงกับในภาษาไทยได้ ดังนี้

3) อารมณ์ศิลปินแบบเขาช่างคาดเดายากจริงๆ

ก) อารมณ์ของศิลปิน “เขา” มีอาชีพเป็นศิลปิน (แสดงความเป็นเจ้าของ)

ข) อารมณ์แบบศิลปิน “เขา” ไม่ได้เป็นศิลปิน (ขยายความบอกลักษณะ)

6.2 แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領有 lǐngyǒu หรือ Appositive (同位 tóngwèi))

4) 老張的問題 (黃國營，1985: 85)

Lǎozhāng de wèntí

ก) ปัญหาที่เหล่าจางต้องการถาม (แสดงความเป็นเจ้าของ)

ข) เหล่าจางคือปัญหา (Appositive)

ในความหมาย ก) 老張 กับ 問題 มีความสัมพันธ์ทางโครงสร้างความหมายแบบแสดงความเป็นเจ้าของ หมายถึง เหล่าจางได้ประสบปัญหาหรือเหล่าจางมีปัญหา ปัญหานั้นเป็นปัญหาของเหล่าจาง ใน

ความหมาย ข) 老張 กับ 問題 มีความสัมพันธ์ทางโครงสร้างความหมายแบบ Appositive จึงมีความหมายว่า เหล่าจางกับปัญหาคือสิ่งเดียวกัน เหล่าจางก็คือปัญหา

ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 4) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ปัญหาเหล่าจาง” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

6.3 แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領屬 lǐngshǔ) หรือเป้าหมาย (對象 duìxiàng)

5) 美國研究所 (黃國營, 1985: 85)

Měiguó yánjiūsuǒ

ก) สถาบันวิจัยที่เป็นของประเทศอเมริกา (แสดงความเป็นเจ้าของ)

ข) สถาบันวิจัยที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับประเทศอเมริกา (ซึ่งอาจเป็นสถาบันวิจัยของประเทศอื่น) (เป้าหมาย)

ความหมาย ก) หมายความว่า สถาบันวิจัยเป็นสถาบันวิจัยของประเทศอเมริกา อาจทำการวิจัยประเทศอื่นก็ได้ ส่วนในความหมาย ข) หมายความว่า สถาบันวิจัยนี้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประเทศอเมริกา โดยสถาบันวิจัยอาจเป็นของประเทศอื่นก็ได้

ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 5) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “สถาบันวิจัยอเมริกา” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

6.4 ความสัมพันธ์แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領屬 lǐngshǔ) เป็นผู้สร้าง (創造 chuàngzào) หรือ เกี่ยวข้อง (關涉 guānshè)

6) 小張的照片 (黃國營, 1985: 85)

Xiǎozhāng de zhàopiàn

ก) รูปถ่ายที่อยู่ในครอบครองของเสี่ยวจาง (แสดงความเป็นเจ้าของ)

ข) รูปถ่ายที่เสี่ยวจางเป็นผู้ถ่ายเอง (เป็นผู้สร้าง)

ค) รูปถ่ายที่มีภาพของเสี่ยวจางปรากฏอยู่ในรูป (เกี่ยวข้อง)

ความหมาย ก) หมายความว่า รูปถ่ายเป็นรูปถ่ายที่อยู่ในครอบครองของเสี่ยวจาง บุคคลที่อยู่ในรูปถ่ายนั้นอาจเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เสี่ยวจาง และเสี่ยวจางอาจจะไม่ได้เป็นผู้ถ่ายรูปนี้เอง ส่วนในความหมาย ข) หมายความว่า รูปถ่ายเป็นรูปถ่ายที่เสี่ยวจางเป็นผู้ถ่ายเอง ซึ่งอาจไม่ใช่รูปถ่ายที่อยู่ในครอบครองของเสี่ยวจาง และเสี่ยวจางก็อาจจะไม่ใช่บุคคลที่อยู่ในรูปถ่ายก็ได้ ส่วนในความหมาย ค) หมายความว่า เสี่ยวจางเป็นบุคคลที่อยู่ในรูปถ่ายนั้น ซึ่งรูปถ่ายนั้นอาจไม่ใช่รูปถ่ายที่อยู่ในครอบครองของเสี่ยวจาง และเสี่ยวจางอาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายรูปนั้น

ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 6) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “รูปถ่ายของเสี่ยวจาง” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

6.5 แบบผู้กระทำ (施事 shīshì) หรือผู้ถูกกระทำ (受事 shòushì)

7) 這個人誰都怕。

Zhè gè rén shéi dōu pà.

ก) ใครๆก็กลัวคนๆนี้ (ผู้กระทำ)

ข) คนๆนี้กลัวคนทุกคน (ผู้ถูกกระทำ)

ความหมาย ก) หมายถึง ใครๆก็กลัวคนๆนี้ ส่วนความหมาย ข) หมายถึง คนๆนี้กลัวคนทุกคน
ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 7) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “คนๆนี้ไม่ว่าใครก็
กลัว” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

8) 追趕的孩子是他的兒子。

Zhuīgǎn de hái zǐ shì tā de ér zǐ.

ก) เด็กเป็นผู้ตาม (ผู้กระทำ)

ข) เด็กถูกตาม (ผู้ถูกกระทำ)

ความหมาย ก) หมายความว่า “เด็ก” เป็นผู้ตาม ส่วนในความหมาย ข) หมายถึง “เด็ก” เป็นผู้ถูกตาม
ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 8) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “เด็กที่ตามเป็นลูกชาย
ของเขา” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

6.6 แบบผู้ถูกกระทำ (受事 shòushì) หรือผู้รับประโยชน์ (與事 yǔshì)

9) 小趙給老張寄了封信。

XiǎoZhào gěi LǎoZhāng jì le fēngxìn.

ก) เลี้ยวจ้าวส่งจดหมายไปถึงเหล่าจาง (ผู้ถูกกระทำ)

ข) เลี้ยวจ้าวไปส่งจดหมายแทนเหล่าจาง (ผู้รับประโยชน์)

ความหมาย ก) 老張 เป็นผู้ถูกกระทำ หมายความว่า 小趙 ส่งจดหมายไปถึง 老張 และ 老張
เป็นผู้ได้รับจดหมาย ในความหมาย ข) 老張 เป็นผู้ได้รับประโยชน์ หมายถึง 小趙 ส่งจดหมายแทน 老張
ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 9) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “เลี้ยวจ้าวส่งจดหมาย
ให้เหล่าจาง” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

6.7 แบบเป้าหมาย (對象 duìxiàng) หรือเครื่องมือ (工具 gōngjù)

10) 打痛的手是左手。

dǎtòng de shǒu shì zuǒshǒu.

ก) มือถูกตีจนเจ็บ (เป้าหมาย)

ข) ใช้มือตีบางอย่างจนมือเจ็บ (เครื่องมือ)

ความหมาย ก) หมายถึง “มือ” ถูกตีจนเจ็บ ส่วนในความหมาย ข) หมายถึง ใช้ “มือ” กระทำการ “ตี”

ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 10) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “มือที่ตึงเจ็บคือมือข้างซ้าย” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

11) 洗木盆 (黃國營, 1985: 84)

xǐ mù pén

ก) นำอ่างไม้มาล้างให้สะอาด (เป้าหมาย)

ข) ใช้อ่างไม้ในการล้าง (เครื่องมือ)

ความหมาย ก) หมายความว่า “อ่างไม้” ถูกนำมาล้าง ส่วนในความหมาย ข) หมายถึง ใช้ “อ่างไม้” เป็นอุปกรณ์ในการ “ล้าง”

ตัวอย่างความกำกวมในภาษาจีนข้างต้น สามารถเทียบเคียงกับในภาษาไทยได้ดังนี้

12) ล้างน้ำยาล้างจาน

ก) 145 ใช้น้ำสะอาดล้างน้ำยาล้างจานออกไป (เป้าหมาย)

ข) 145 ใช้น้ำยาล้างจานในการล้าง (เครื่องมือ)

ความหมาย ก) หมายความว่า “น้ำยาล้างจาน” ถูก (น้ำ) ล้างออกไป ส่วนในความหมาย ข) หมายถึง ใช้ “น้ำยาล้างจาน” เป็นอุปกรณ์ในการ “ล้าง”

6.8 แบบผลลัพธ์ (結果 jiéguǒ) หรือเครื่องมือ (工具 gōngjù)

13) 燒木炭 (黃國營, 1985: 84)

shāo mùtàn

ก) เผาออกมาเป็นถ่านไม้ (ผลลัพธ์)

ข) ใช้ถ่านไม้ในการเผา (เครื่องมือ)

ความหมาย ก) มีความหมายว่า “ถ่านไม้” เป็นผลที่ได้มาจากการ “เผา” ส่วนในความหมาย ข) หมายถึง ใช้ “ถ่านไม้” เป็นเชื้อเพลิงในการ “เผา” สิ่งอื่น

ความกำกวมในภาษาจีนกลางดังตัวอย่าง 13) สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “เผาถ่าน” ก็มีความกำกวมในลักษณะเดียวกัน

6.9 แบบบอกระดับ (程度 chéngdù) หรือผลลัพธ์ (結果 jiéguǒ)

14) 嚇死了 (黃國營, 1985: 88)

xià sǐle

ก) ตกใจมาก (บอกระดับ)

ข) เสียชีวิตเพราะตกใจ (ผลลัพธ์)

ความหมาย ก) 死(了) บอกระดับว่า “มาก” มีความหมายว่า “ตกใจมาก” ส่วนในความหมาย ข) 死(了) เป็นผลลัพธ์จากกริยา 嚇 หมายถึง “เสียชีวิตเพราะตกใจ”

ตัวอย่างความกำกวมในภาษาจีนข้างต้นสามารถเทียบเคียงกับภาษาไทยได้ดังนี้

15) ถ้าไม่รีบเอาอาหารไปให้เขา เขาต้องหิวตายแน่

ก) หิวมาก (บอกระดับ)

ข) เสียชีวิตเพราะไม่มีอาหาร (ผลลัพธ์)

6.10 แบบวิธีการ (方式 fāngshì) หรือเนื้อหา (内容 nèiróng)

16) 他怎麼說? (黃國營, 1985: 87)

Tā zěnmě shuō?

ก) วิธีการพูดของเขาเป็นอย่างไร (วิธีการ)

ข) เขาพูดอะไร (เนื้อหา)

ความหมาย ก) 怎麼 เป็นวิธีการในการกระทำกริยา 說 มีความหมายว่า วิธีการพูดของเขาเป็นอย่างไร เขาใช้วิธีการใดในการพูด เช่น เขาพูดโดยเล่าเรื่องคร่าวๆ พูดโดยละเอียด พูดที่เล่นที่จริง เป็นต้น ส่วนในความหมาย ข) หมายถึง เขาพูดว่าอะไร

ตัวอย่างความกำกวมในภาษาจีนข้างต้นสามารถเทียบเคียงกับในภาษาไทยได้ดังนี้

17) เขาไม่รู้ว่าจะแสดงความรู้สึกอย่างไร

ก) แสดงความรู้สึกด้วยวิธีการอย่างไร (วิธีการ)

ข) แสดงความรู้สึกว่าเขาารู้สึกอะไร (เนื้อหา)

ความหมาย ก) “อย่างไร” เป็นวิธีการในการกระทำกริยา “แสดงความรู้สึก” มีความหมายว่า เขาใช้วิธีการใดในการแสดงความรู้สึก เช่น แสดงความรู้สึกโดยผ่านทางสีหน้า ท่าทาง เป็นต้น ส่วนในความหมาย ข) หมายถึง เขาแสดงความรู้สึกอะไร เช่น เขารัก พอใจ โกรธ เป็นต้น

7. อภิปรายผลการวิจัย

ความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกในภาษาจีนกลางและภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกันหลายประการ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างไวยากรณ์เชิงนัยแฝงหรือความสัมพันธ์ทางความหมายของวลีหรือประโยคที่มีความกำกวมแล้ว พบว่ามีความคล้ายคลึงกันในความสัมพันธ์ทั้งสิ้น 10 ลักษณะ คือ

7.1 แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領有 lǐngyǒu) หรือแบบขยาย / บอกลักษณะ (修飾 xiūshì / 性質 xìngzhì)

7.2 แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領有 lǐngyǒu หรือ Appositive (同位 tóng wèi)

7.3 แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領屬 lǐngshǔ) หรือเป้าหมาย (對象 duì xiàng)

- 7.4 ความสัมพันธ์แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (領屬 lǐngshǔ) เป็นผู้สร้าง (創造 chuàngzào) หรือ เกี่ยวข้อง (關涉 guānshè)
- 7.5 แบบผู้กระทำ (施事 shīshì) หรือผู้ถูกกระทำ (受事 shòushì)
- 7.6 แบบผู้ถูกกระทำ (受事 shòushì) หรือผู้รับประโยชน์ (與事 yǔshì)
- 7.7 แบบเป้าหมาย (對象 duìxiàng) หรือเครื่องมือ (工具 gōngjù)
- 7.8 แบบผลลัพธ์ (結果 jiéguǒ) หรือเครื่องมือ (工具 gōngjù)
- 7.9 แบบบอกระดับ (程度 chéngdù) หรือผลลัพธ์ (結果 jiéguǒ)
- 7.10 แบบวิธีการ (方式 fāngshì) หรือเนื้อหา (內容 nèiróng)

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความกำกวมในงานวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาความกำกวมทางโครงสร้างไวยากรณ์ชั้นลึกของวลีและประโยคโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบตามหลักการแบ่งส่วนประชิด ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงประจักษ์ และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เชิงนัยแฝง โดยวิจัยในภาพรวมกว้างๆเท่านั้น ยังมีความกำกวมประเภทอื่นที่น่าสนใจอีกมาก เช่น ความกำกวมในภาษาพูด ความกำกวมที่เกิดจากคำ ความกำกวมทางวจนปฏิบัติศาสตร์ (語用, Pragmatics) ความกำกวมจากการใช้สำนวน เป็นต้น และยังสามารถใช้หลักการหรือทฤษฎีทางภาษาศาสตร์อื่นๆมาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ประสิทธิ์ กาศย์กลอน. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะประโยคกำกวมในภาษาไทยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- 黄国营. (1985). 现代汉语的歧义短语. 语言研究, 69-89.
- 黎昌友. (2004). 汉语歧义类型及其消除. 西南民族大学学报, 404-406.
- 邵敬敏. (1999). 歧义——语法研究的突破口. 马庆株, 语法研究入门, 362-381. 北京: 商务印书馆.
- 吴凤娟. (2004). 汉英歧义现象对比研究. 硕士 语言学及应用语言学 华中科技大学.
- 吴英才, 李裕德. (1997). 现代汉语的歧义. 宁夏: 宁夏人民出版社.
- 邢福义, 汪国胜. (2003). 现代汉语. 武汉: 华中师范大学出版社.
- 徐仲华. (1979). 汉语书面语言歧义现象举例. 中国语文, 339-343.

趙元任. (2006). 趙元任語言學論文集. 北京 : 商務印書館.

朱德熙. (1980). 漢語句法裏的歧義現象. 中國語文, 81-91.

